

**Soil Erosion and TOrrential Flood
Prevention: Curriculum Development at the
Universities of Western Balkan Countries**

Integralno upravljanje bujičnim slivovima

**Prof. dr Miodrag Zlatić
Prof. dr Muhamed Bajrić**

Goč, novembar 2021. godine

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

- Naša životna sredina pruža dobra, funkcije i usluge od kojih zavise dobrobit i kvalitet života ljudi.
- To posebno važi za ruralna područja, gdje stanovništvo direktno zavisi od korišćenja prirodnih resursa kao glavnog izvora prihoda i zaposlenja.
- Zemljište, šume i biodiverzitet najvrjednija su sredstva ekonomskog napretka i razvoja.
- Dug i težak period tranzicije u zemljama JIE, mimoilaženja u shvatanju politike koju treba voditi i puteva razvoja kojima treba ići, doveli su do **neodrživog korišćenja i degradiranja prirodnih resursa u regionu**, kao i ograničavanja rasta kako ruralnih zajednica, tako i zemalja u cjelini.
- **Intenzivne i neadekvatne tehnike proizvodnje**, neodrživo upravljanje šumama, **prekomjerna ispaša i nelegalna sječa** doveli su do **sve veće erozije zemljišta**, češćih bujičnih poplava i ozbiljnih ekoloških problema koji su značajno umanjili ekološke usluge i zaštitne funkcije.

- Međuresorna saradnja među organima nadležnim za poljoprivrodu, ruralni razvoj i životnu sredinu najveći je izazov u svjetlu hitne potrebe za djelovanjem, s obzirom da su integrisana izrada mjera i planiranje, kao i mehanizmi ulaganja i dalje rijetki.
- Situacija je pogoršana konstantnim rastom potražnje za prirodnim resursima, uticajem klimatskih promjena, kao i napuštanjem ruralnih područja u JIE.
- Mimoilaženja između korišćenja i očuvanja prirodnih resursa zahtjevaju integrисан приступ и међресорну сарадњу институција надлеžних за полјопривреду, ruralни развој и животну средину, као и процесе између више зainteresovaniх страна на свим нивоима власти.

- Proces pristupanja EU pruža zajednički okvir za sve zemlje u regionu i nudi podstrek za usklađivanje regionalnih politika i koordinaciju, kao i sprovođenje prekogranične saradnje.
- Prirodni resursi su jedno od ključnih dobara zemalja/teritorija JIE. Postaje očigledno da šumski ekosistemi, slatkovodni ekosistemi i poljoprivredno zemljište igraju dominantnu ulogu u svojim pejzažima i ukupnim resursima.
- Kao rezervoar biodiverziteta i stvaranja zemljišta nakon ledenih doba, JIE posjeduje posebno bogatstvo i čini jedan od glavnih čvorova biodiverziteta u Evropi.

Tri sveobuhvatna pitanja:

- ocjena trenutnog stanja, kretanja i nedostataka: Kakvi su situacija i trendovi u prirodnim resursima (u ovom slučaju **šumama, vodi, zemljištu**) i njihovo upravljanje i gazdovanje u smislu politika i institucija koje postoje? Mogu li se ustanoviti nacionalni i regionalni nedostaci?
- trenutna situacija sa poštovanjem propisa EU: Kako trenutno zemlje JIE pojedinačno i kolektivno ispunjavaju propise i strategije EU u odnosu na šume, vodu i zemljište?
- određivanje ključnih izazova i preporučenih mera: Koja ključna pitanja i izazovi nalažu intervenciju mjerama politike na osnovu analize?

Stanje šumskih, zemljišnih i vodnih resursa u JIE

- Regionalne karakteristike u prirodnim resursima (šume, zemljište, vode) u Jugoistočnoj Evropi (JIE) veoma su raznolike u prostornom i vremenskom smislu.
- Ključan faktor za kvalitetno integralno upravljanje prirodnim resursima je poznavanje trenutnog stanja;
- Dobri statistički podaci su osnova za adekvatnu analizu i pregled prirodnih resursa.
- Podaci iz pojedinačnih zemalja/teritorija veoma se razlikuju po obimu i kvalitetu, pa su direktna poređenja podataka i pokazatelja između zemalja/teritorija JIE često diskutabilna.

- Potrebno je prikazati (obraditi) glavne karakteristike prirodnih resursa koji su značajni za njihovo upravljanje, praćenje i zaštitu.
- loše javne baze podataka u regionu ograničavaju moguć opseg takvih analiza, ipak su korisne za razmatranje orientacije politike koja se odnosi na prirodne resurse na putu ka evropskim integracijama.
- Predmetne analize preuzete iz dokumenta: ***Upravljanje prirodnim resursima u Jugoistočnoj Evropi: Šume, zemljište i vode***
(Nada Dragović, Ratko Ristić, Helga Pilcl i Bernhard Volfslehner)

Stanje šumskih resursa u JIE

Forma vegetacije	Albanija	BiH	Makedonija	Kosovo*	Srbija	Crna Gora
Ha						
1. Visoke šume	452.240	1.652.400	255.484	73.000	796.000	371.285
2. Izdanačke šume	336.815	1.252.200	546.179	408.000	1.456,400	355.840
1+2. Sve šume	789.055	2.904.600	801.663	481.000	2,252,400	727.125
3.Šikare	252.336	130.600	18.972	481.000	n/a	-
4. Šibljaci	167.613	187.200	256.802	7.000	92.000	-
3+4. Šikare i šibljaci	419.949	317.800	275.774	21.540	92.000	-
5. Ostala šumska područja	29.400	9.100	14.459	28.540	382.400	99.657
FAO šume (1+2+3+5)	1.070.791	3.035.700	835.094	990.540	2.634.800	-
6. Sve šume i šumsko zemljište	1.238.404	3.231.500	1.091.896	997.540	2.726.800	826.782

FUNKCIJE ŠUME

FAO klasifikacija funkcija šume

Sociološke funkcije
(rekreacija, turizam i obrazovanje)

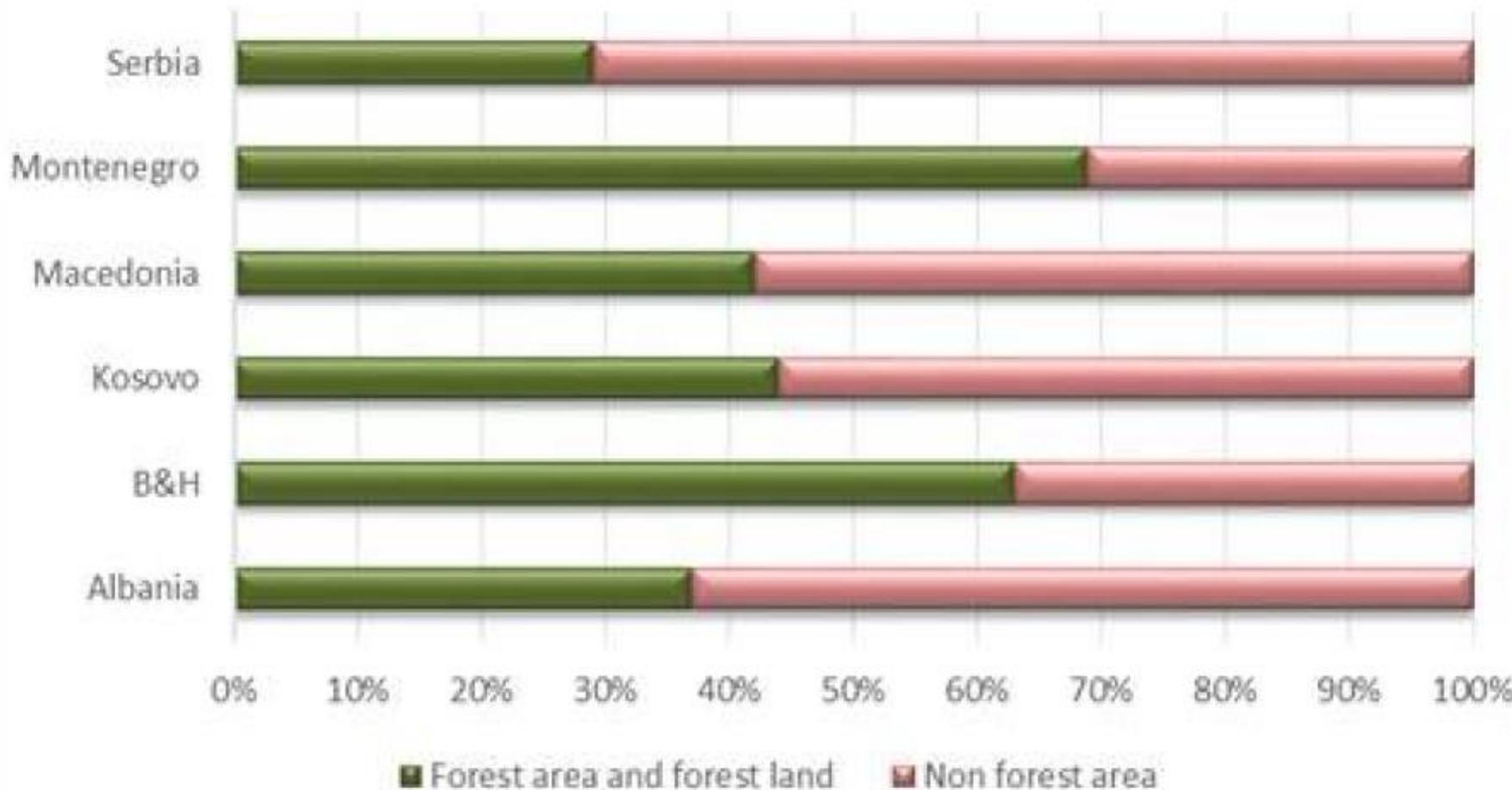
Proizvodne funkcije
(snabdijevanje drvetom i NWFP)

Ekološke funkcije šuma
(zaštita biodiverziteta, zemljišta i voda)

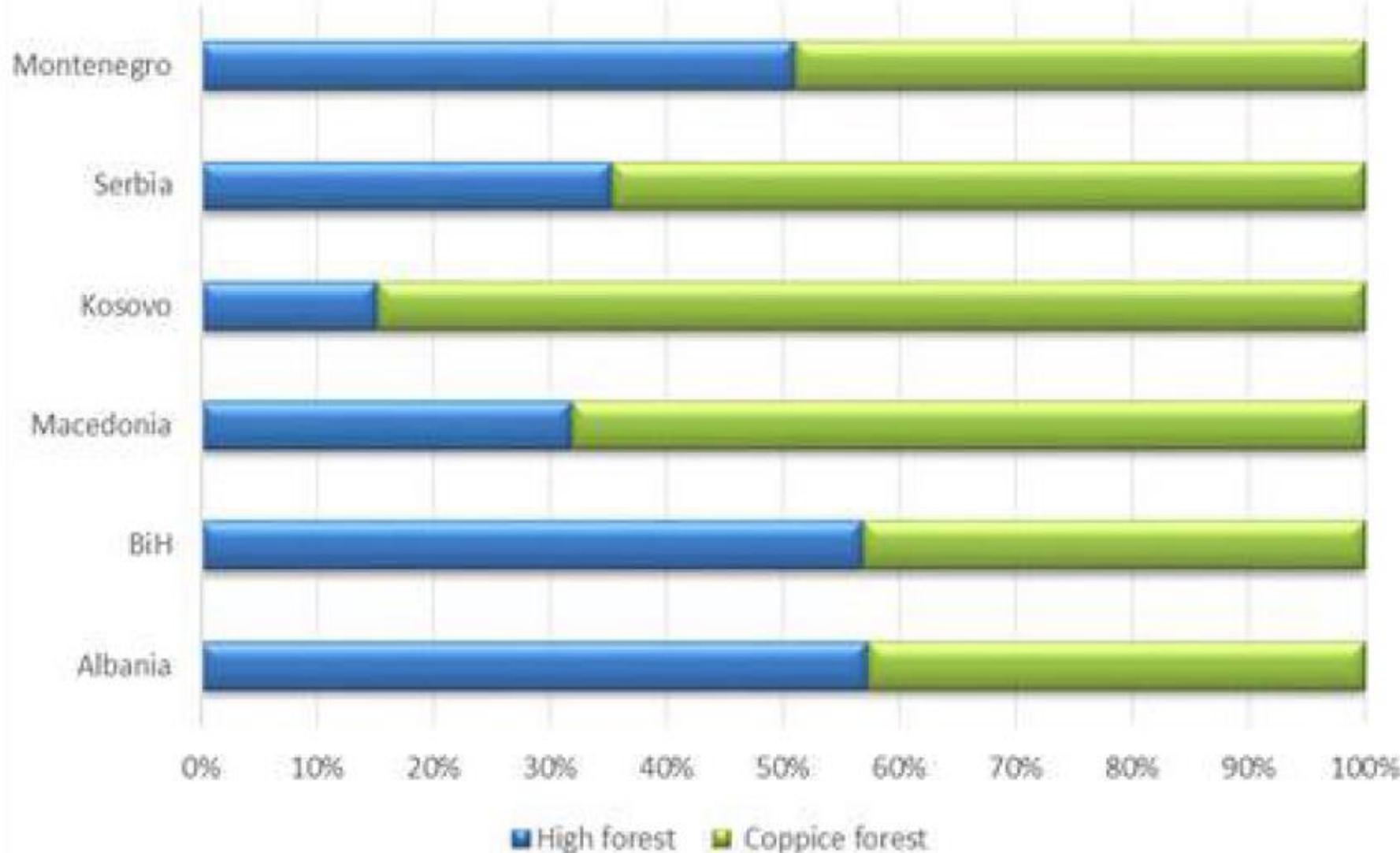

- Najveći procenat pokrivenosti šumom i šumskim zemljištem ima Crna Gora sa **69%**, a za njom slijede Bosna i Hercegovina sa **63%**, dok najmanju teritorijalnu pokrivenost ima Srbija sa **29,1%**.

Udio visokih i izdanačkih šuma

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

250

200

150

100

50

0

Albania

BiH

Kosovo

Macedonia

Montenegro

Serbia

Supported by the
Energy Efficiency
Programme
of the European Union

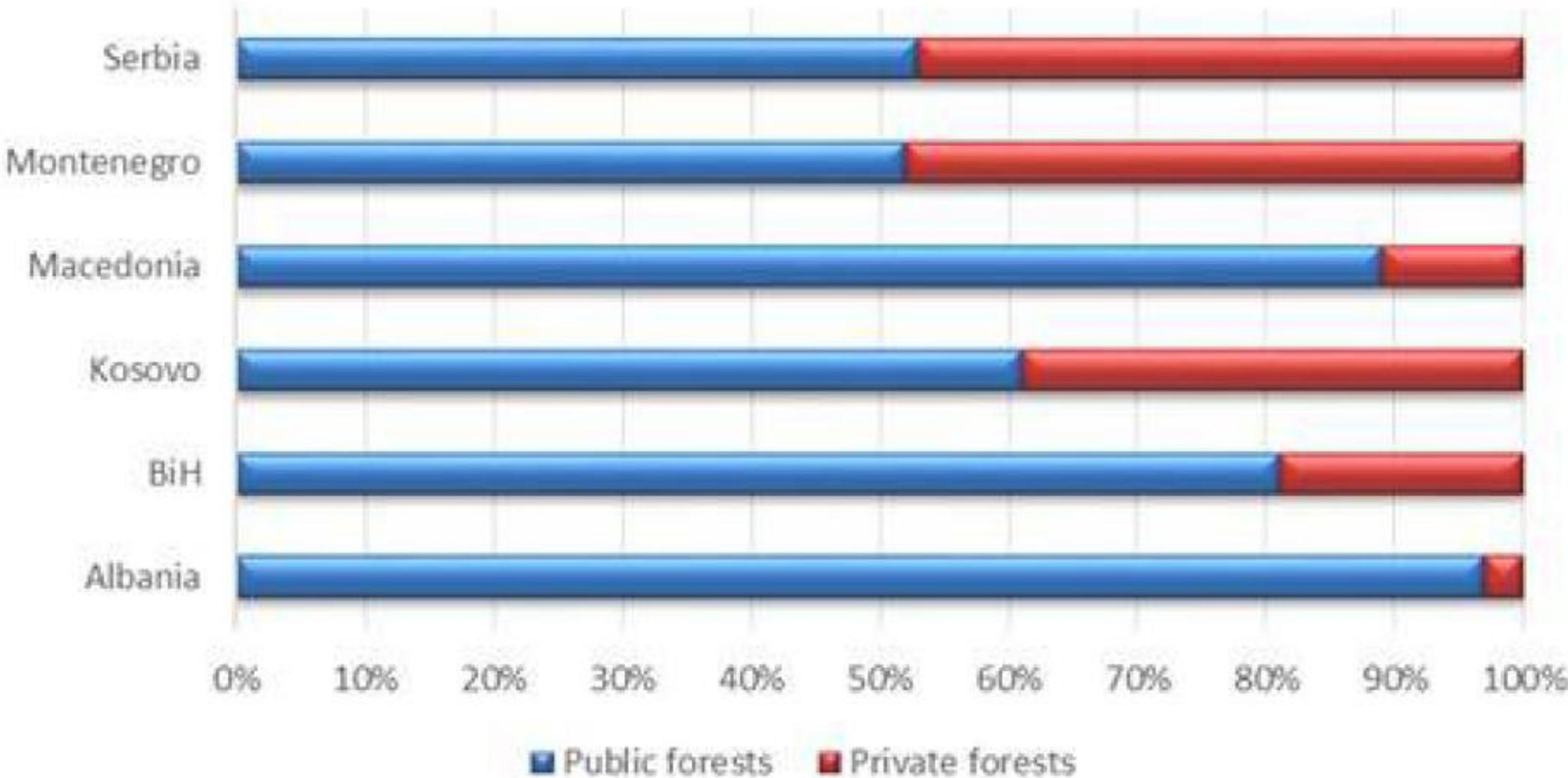

Prosječne vrednosti godišnje sječe ne prikazuju sve zemlje/teritorije, usled nedostatka zvaničnih informacija.

Podaci koji se tiču količine posjećenog drveta po hektaru nedostaju. Prikazani podaci imaju vrijednost u rasponu od $385 \cdot 10^3$ (Albanija) do $5.718 \cdot 10^3 \text{ m}^3$ (BiH). U većini zemalja/teritorija JIE, nema relevantnih podataka o rezervi ugljenika. U Albaniji nedostaju ovi podaci o ugljeniku koji se proizvodi u šumama, ali u pripremi je projekat kojim će Albanija proizvesti 22.954 tona CO₂ godišnje do 2020. godine (povećanjem pošumljenih površina, smanjenjem procesa degradacije i unapređenjem kvaliteta vode, itd.). Bosna i Hercegovina imaju samo preliminarne podatke koje je objavio FAO FRA 2010, ali u izveštaju se ne navode konkretnе vrednosti. Makedonija takođe nema podatke o rezervi ugljenika u šumama Makedonije. Prema podacima iz nacionalnog izveštaja, Kosovo* ima 6.142.173 t CO₂, Srbija oko **120,2** miliona metričih tona rezervi ugljenika ukupno (prosečno po ha – 53,4 t), dok Crna Gora ima 1.253.738,73 t ugljenika u prirastu.

Struktura po vlasništvu

- Prema studijama Evropskog šumarskog instituta (EFI) (Schmitthusen, Hirsch et al., 2010), u Evropi je oko **49,6%** šuma u privatnom vlasništvu, a približno **50,4%** u državnom.
- U zemljama/teritorijama JIE, najviše je šuma u državnom vlasništvu. Izvori podataka o vlasništvu nad šumskim zemljištem razlikuju se između zemalja/teritorija JIE i prikupljeni su tokom perioda 2010 – 2015.
- Najveći procenat šuma u državnom vlasništvu ima Albanija (**97%**), a najmanji Crna Gora (**52,3%**). Visok procenat državnog vlasništva nad šumama imaju Makedonija (**89,1%**) i Bosna i Hercegovina (**80,7%**)

Zdravstveno stanje šuma i štete

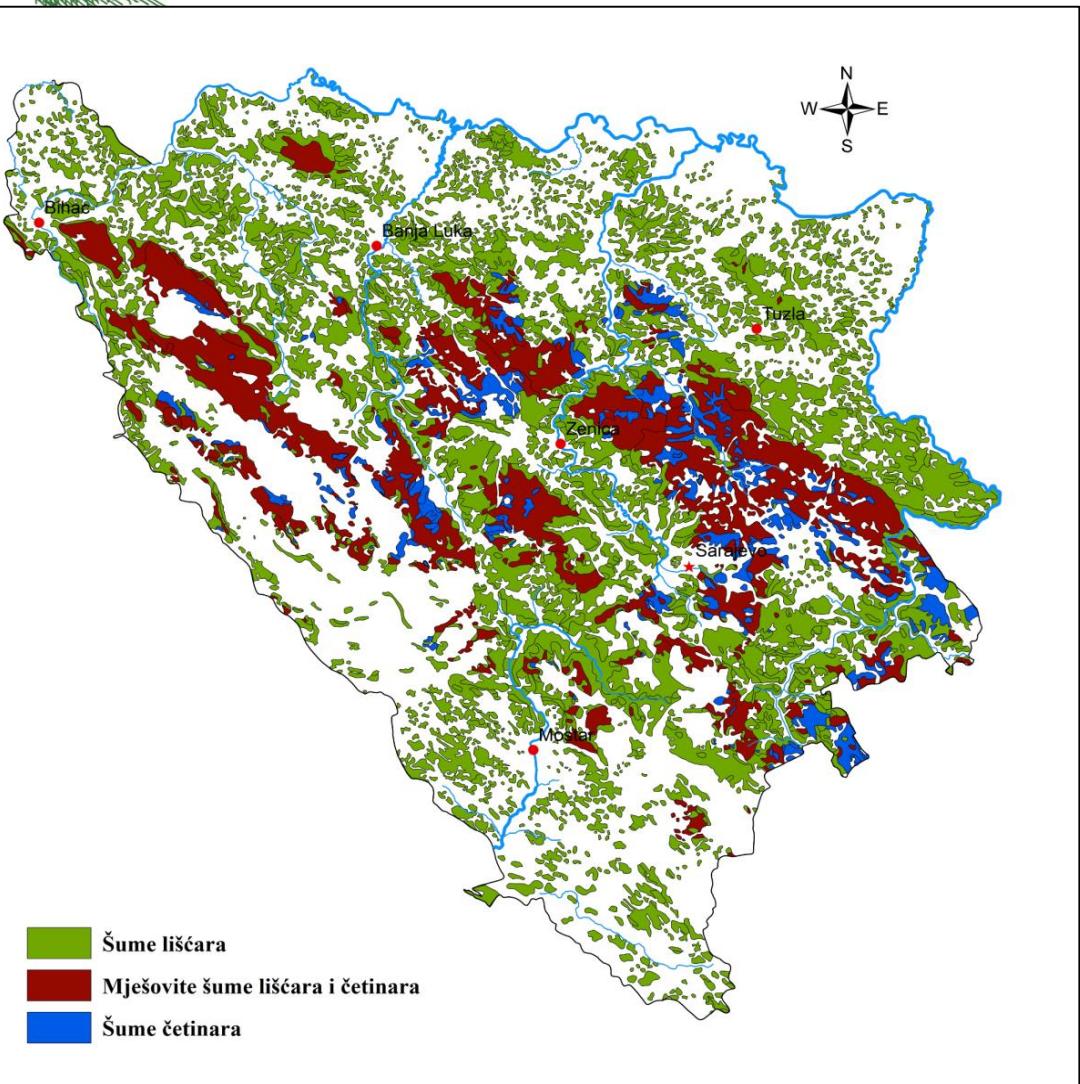
Šteta u šumama zemalja/teritorija regiona u proteklih pet godina (Izvor: Nacionalni izveštaji - Deo B)

	Albanija	Bosna Hercegovina	Kosovo*	Makedonija	Crna Gora	Srbija
Ukupno za period 2011-2015. (1.000 m³)						
Ljudski faktor	43.574	531	600	114.157	20.457	95.530
Šteta od insekata	-	252	909	4758	3.979	48.781
Prirodne nepogode	-	430	258	26.471	-	1.664,701
Šteta od bolesti biljaka	-	29	1.119	-	235.868	41.448
Šteta od šumskih požara	8.400	1.162	459	35.291	-	105.287
Ostalo	-	-	36.042	-	10.932	4.728

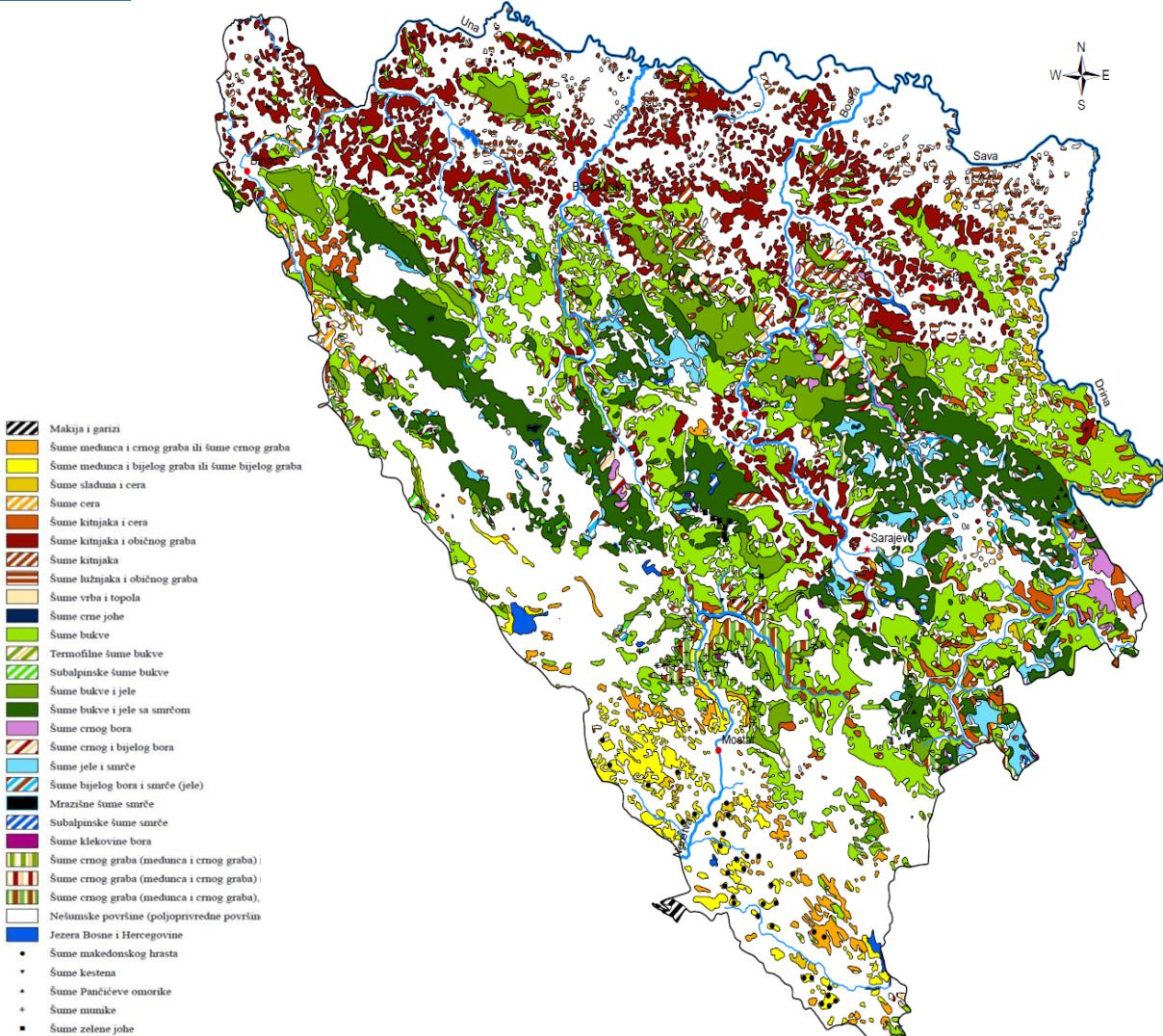

ŠUMSKI RESURSI U BIH

Karta realne šumske vegetacija BiH
(Stefanović i Beus, 1983)

Tipovi šuma u BiH
(Fotomonografija B-H šume, 2014)

Erasmus+ Programme
of the European Union

POVRŠINA, TIPOVI ŠUMA I VLASNIČKA STRUKTURA

Državne šume			
	RS [ha]	F BiH [ha]	BiH [ha]
Visoke šume	553.763	645.081	1.198.844
Izdanačke šume	259.034	260.403	519.437
Goleti	166.919	301.132	468.051
Ukupno državne š.	979.716	1.206.616	2.186.332
Privatne šume			
Ukupno privatne š.	229.874	293.563	523.437
Ukupno šume	1.209.590	1.500.179	2.709.769

Tipovi šuma	ha
Visoke šume	1.652.400
Izdanačke šume	1.252.200
Šibljaci	130.600
Goleti	187.200
Ostale šumske površine	9.100
Ukupno šume i šumsko zemljište	3.231.500

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

EKOLOŠKE FUNKCIJE ŠUMA

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

BIH – ZEMLJA BIODIVERZITETA

U BiH je identificirano više od: 5.000 vrsta i podvrsta vaskularnih biljaka, više od 100 vrsta riba, preko 320 vrsta ptica

30% ukupne endemske flore Balkana (1.800 vrsta) se nalazi u BiH (NEAP, 2003)

Na osnovu procjena nastalih prilikom kreiranja preliminarne liste vrsta za Crvenu knjigu, i uz poštivanje IUCN kategorizacije, utvrđeno je da preko 600 vrsta i podvrsta flore BiH pripada nekom od stepena ugroženosti

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

ŠUME I STABILNOST VODNOG REŽIMA

JAVNA VODOOPSKRBA U BIH U 2017. GODINI (prema vrsti izvora, '000 m³)

Ukupno	331.550
Podzemne vode	152.862
Izvori	116.284
Vodotoci	47.196
Akumulacije vode	2.499
Jezera	3.915
Preuzeto iz drugih sistema	8.794

Usluga snabdijevanja pitkom vodom	0,70 KM
Usluga odvodnje otpadnih voda	0,30 KM
PDV	0,17 KM
Ukupno	1,17 KM

Struktura cijene vode za kategoriju 'Domaćinstva' u KS (<= 5 m³ mjesечно)
KJKP ViK Sarajevo <http://www.viksa.ba/vik/proizvodi-i-usluge>

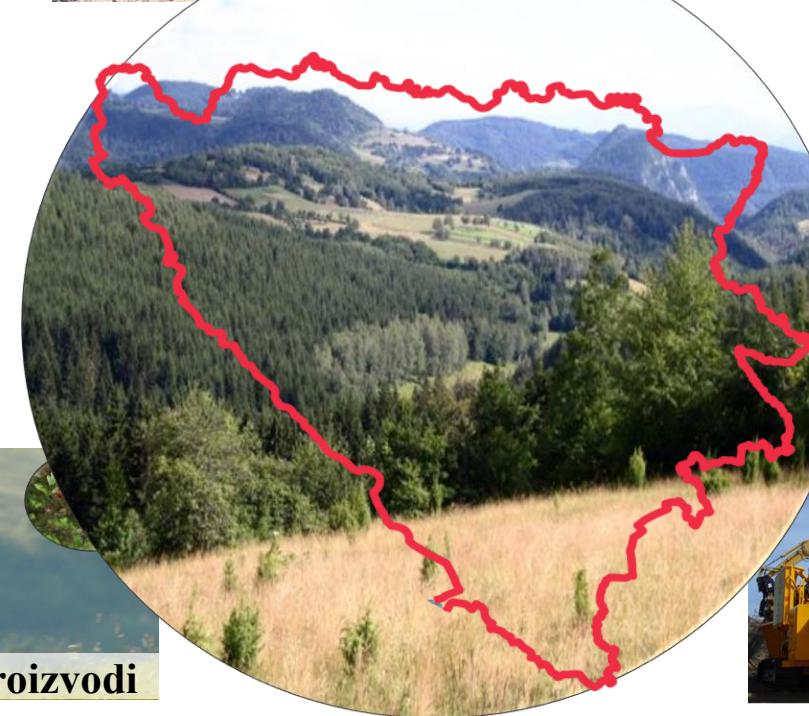

EKONOMSKE FUNKCIJE ŠUMA

Drvni proizvodi šumarstva

Nedrvni šumski proizvodi

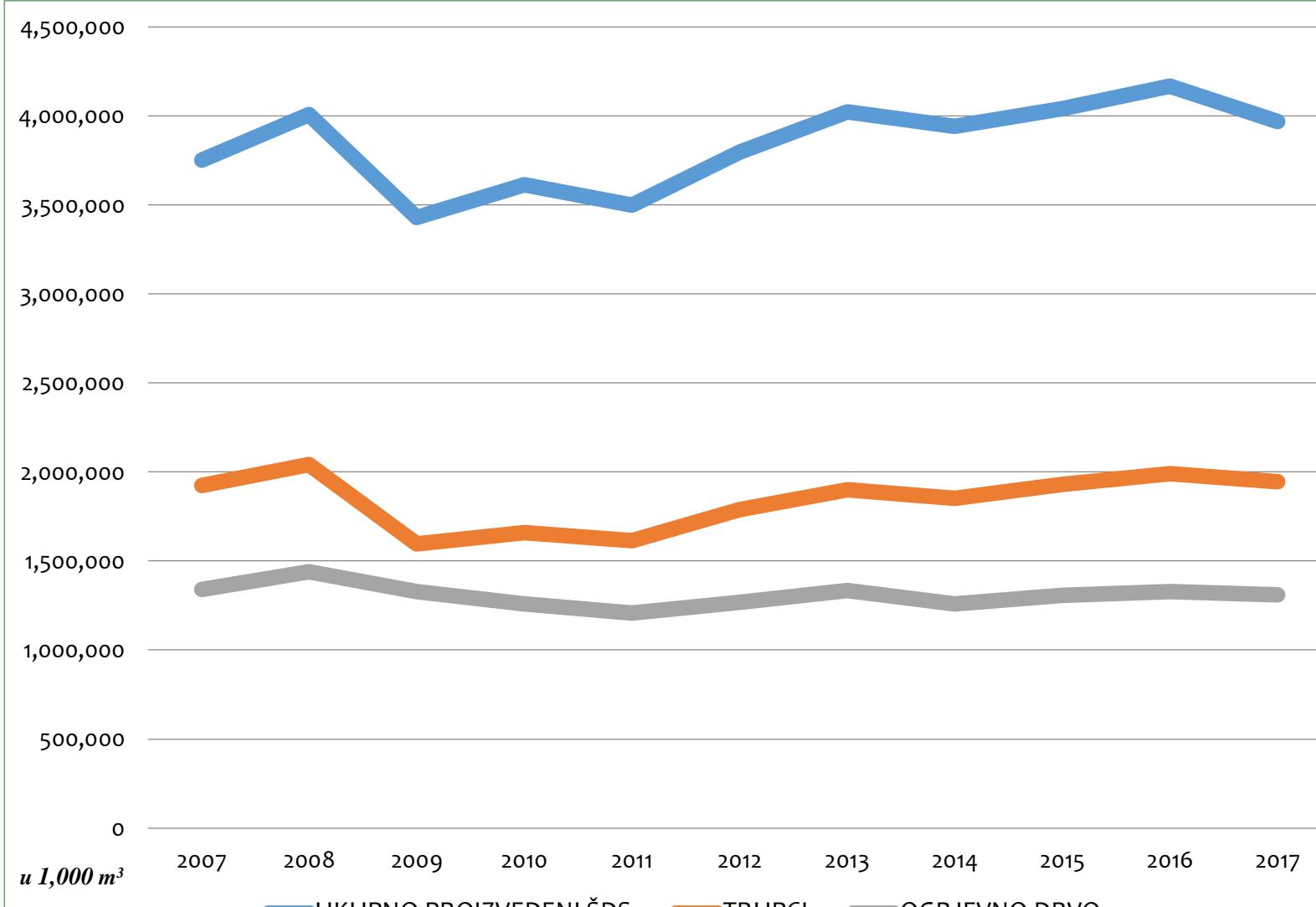

Šumska biomasa

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

OBIM PROIZVODNJE Š.D.S.

RADNA MJESTA U SEKTORU ŠUMARSTVA

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Zaposleni u preduzećima šumarstva FBiH	4694	4830	4980	4973	4977	5131
Zaposleni u preduzećima šumarstva RS	4285	4328	4437	4537	4692	4734
Ukupno	8979	9158	9417	9510	9669	9865

Statistički bilten za šumarstvo RS, 2012 - 2017

Statistički bilten za šumarstvo FBiH, 2012 - 2017

Co-funded by the

Erasmus+ Programme
of the European Union

Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku (Statistički bilten – Zaposlenost, nezaposlenost i plaće za 2018. godinu) više od 22.000 ljudi (4,3% ukupno zaposlenih) radi u sektoru šumarstva i drvne industrije

Soil Erosion and TOrrential Flood
*Prevention: Curriculum Development at the
Universities of Western Balkan Countries*

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

**Soil Erosion and TOrrential Flood
Prevention: Curriculum Development at the
Universities of Western Balkan Countries**

SOCIOLOŠKE FUNKCIJE ŠUMA

Ruralni razvoj

Turizam i očuvanje pejzaža

Kulturološke
funkcije šuma

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

REKREACIJA U ŠUMI I PRIRODI

Broj turista po godinama u BiH (Izvor: Agencija za statistiku BiH)

Godina	2015	2016	2017	2018 (I-X)
Broj dolazaka	1.029.000	1.150.039	1.307.319	1.292.636

**Soil Erosion and TOrrential Flood
Prevention: Curriculum Development at the
Universities of Western Balkan Countries**

ULOGA ŠUMARSTVA, DRVNE INDUSTRIJE I POLJOPRIVREDE U RAZVOJU RURALNIH PODRUČJA

61% ukupnog stanovništva BiH živi u ruralnim područjima

(Osnove strategije ruralnog razvoja Federacije BiH, 2008.)

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

IZAZOVI SEKTORA ŠUMARSTVA U BIH

by the
Union

SLOŽENOST ORGANIZACIJE SEKTORA ŠUMARSTVA

Šematski prikaz nivoa vlasti u Bosni i Hercegovini

Federacija Bosne i Hercegovine

Parlament Federacije

- izbor predsjednika i potpredsjednika FBiH
- podnošenje zahtjeva Ustavnog suda o smjeni predsjednika / Ti potpredsjednika
- potvrđivanje imenovanja Vlade FBiH
- donošenje zakona
- davanje ovlaštenja kantonskim o odlučivanju mrežnim poslovima sporazuma uz saglasnost Parlamentarnih skupština FBiH
- odobrenje međunarodnih sporazuma uz saglasnost Parlamentarnih skupština FBiH
- donošenje budžeta, zakona o operativnosti i osiguranju finansiranja
- utvrđenje drugih povjerenih nadležnosti

Predstavnički dom

Dom naroda

Akti Parlamenta FBiH:

- Ustav FBiH
- zakoni
- budžet FBiH
- rezolucije
- odluke
- autonomske izmene zakona ili drugog akta
- utvrđuju prečišćeni tečaj zakona ili drugog akta

Kantoni

- Švi kantoni imaju isti položaj bili u skladu sa Ustavom FBiH i mogu izvrijeti svoje kantone u cilju koordinacije:
- Zadovoljstvo cijelo kanton, izvrjava zakone i druge propise
    - izdaje pravila i propise u kantonu na nadležnosti
    - utvrđuje budžet, denosi zakone o operativnosti, osigurava finansiranje
  - Vlada kantona (premjer i ministri, bira ih zakonskovalno tijelo, a sve odluke donosi prostom veličinom)
  - kantonska politika i izvršavanje kantonskih zakona i druge nadležnosti pojavljene kantonu od federalne vlasti
    - projekt budžeta
    - nadzor nad kantonom nom policijski
    - druge nadležnosti utvrđene kantonskim ustavom ili zakonom

Gradovi

- Loka i samosprava – Imaju status koji mora biti u skladu sa Ustavom FBiH, kantonskim ustavom i kantonskim zakonodavstvom, a odgovornosti grade obuhvat u finansiji i poreznu politiku u skladu s federalnim i kantonskim zakonima, zajedničku infrastrukturom, urbanistički planirajući, javni promet i druge posjedene nadležnosti.
- Građevne vježbe (projekti) bira vlasti gradskog opština, no manje od 15 i ne više od 31 vježbički – dve redne godine u usvaja status, bira gradonačelnika, donosi budžet, denosi propise iz prethodnih nadležnosti i vrati drugu ovlaštenje za gradnju.
- Gradonačelnik – Imenovanje gradskih funkcionera, gradsko politiko i izvršavanje gradskih propisa, Injektovanje građanskog vježbi i javnosti

Grad Sarajevo

- Jedinica lokalne samosprave, nadležnosti, organizacije i odruživanje stvaraju se Ustavom kantona Sarajevo, kantonskim zakonom i Statutom grada, a u skladu sa Ustavom FBiH

Općine

- Jedinica lokalne samosprave, Imaju status koji mora biti u skladu sa Ustavom FBiH, kantonskim ustavom i kantonskim zakonodavstvom. Općinska vijeće i Nadležne općine su neponaredno izabrani.
- Općinska vijeće – dvostrukom vrednom unapred status, usvaja općinski budžet, denosi propise i općinske nadležnosti.
- Nadležne općine – Imenjuje općinske službenike, vodi općinsku politiku, izvršava općinske propise, Injektovanje općinske vijeće i javnosti

Predsjednik FBiH

- Predsjednik i nastupnik FBiH:
 - imenovanje Vlade, Seljke diplomatičkih misija, sudija Ustavnog suda FBiH
 - konzultacija u vezi sa imenovanjem ombudsmana i sudija
 - donošenje zakona
 - davanje ovlaštenja kantonskim o odlučivanju mrežnim poslovima sporazuma uz saglasnost Parlamentarnih skupština FBiH
 - odobrenje međunarodnih sporazuma uz saglasnost Parlamentarnih skupština FBiH
 - donošenje budžeta, zakona o operativnosti i osiguranju finansiranja
 - utvrđenje drugih povjerenih nadležnosti

Dva potpredsjednika

- Izvršavanje propjenjenih poslova, zamjenjivanje i sarednja se predsjednikom

Akti Predsjednika FBiH:

- izdak o proglašenju zakona
- odluke o ostavakom ministara i premijera, o pomilovanju i sljepčevi

Vlada Federacije

- (premijer Vlade i 16 ministara sa svim način odgovori Parlamentu i Predsjedniku i potpredsjednicima FBiH)
 Premijer – politike i provođenje zakona i odluka redova, predlaganje amandmane predsjedniku FBiH, predlaganje i davanje prepiska iz oblasti zemljoradnje, pripremanje budžetskih projekata;

Zemljoradni premijer – vrtanje dužnosti ministra, pomaganje premijera u provođenju politika i zakona, odlučivanje da li će zastupiti u izvršenju Ustavnog suda, suravnjanje premijera;

Ministar – federalna politika i izvršavanje zakona, predlaganje i preporuka u vezi sa propisima, rukovodjenje, koordinacija i nadziranje aktivnosti svog ministarstva, donošenje propisa, upravlja, instrukcija, naredbi radi izvršavanja zakona, nemotenoje budžetskih prijedloga, odgovarjanje na pitanja Parlamenta, pomaganje premijera

Generalni sekretar Vlade FBiH

- uređuje sa zakonskim snagom (u skladu s okolnostima)
- uređuje
- odluke
- uključi

Ured Vlade FBiH za zakonskočestvo i usklađenost s propisima EU

- Poslove vede iz nadležnosti RSH u skladu sa federalnim ministarstvom, federalne uprave i federalne upravne organizacije (izvršavanje zakona i drugih propisa, upravljanje nadzora, donosili poduzetnički propisi, priprema propisa, prava, stvaranje i razvijavanje oblasti, drugi zavodi i stručni poslovi);
 Poslove uprave obvezujuće centralno i u pravilnim ustavom, zakonima i drugim propisima datchi svlažnosti;
 Federalni i kantonski organi uprave i upravne organizacije mogu donositi potaknute propise same ovdje kada su to trebalo obrazložiti kantonom i garantovati obveznost datchi u tom zakonu;
 - propisi - upravlja - instrukcije i naredbe

Samostalne federalne upravne organizacije

1. Federalni zavod za statistiku
2. Federalno hidrometeorološko zavod
3. Aktivni Federacije
4. Federalna agencija za pravosudnje i nezavisnost
5. Federalna direkcija robnih rezervi
6. Federalni zavod za agrostatistiku
7. Federalni zavod za poljoprivredu Sarajevo
8. Federalni agrometeorološki zavod Mostar
9. Federalni zavod za geologiju

Druge vojnje institucije i tijelo

- Aktivska komora FBiH
- Agencija za banjarske FBiH
- Agencija za državne službe FBiH
- Agencija za energetiku i životinjsku životinju u zdravstvu FBiH
- Agencija za nadzor sigurnosti FBiH
- Agencija za privredništvo FBiH
- Bi Polici, javno preduzeće, d.o.o. Sarajevo
- Bi Polici, d.d. Sarajevo
- Centar za edukaciju sudija u FBiH, javno preduzeće
- Elektroprivreda H2-B d.d. Mostar, javno preduzeće
- Elektroprivreda H2-B d.d. Sarajevo
- Elektroprivreda H2-B d.d. Tuzla, javno preduzeće
- Financijski i bankarski i investicijski osiguranje
- Federalni zavod za socijalnu zaštitu
- Federalne prirodnokršćanske
- Fond za zaštitu ekoloških FBiH
- Gender centar FBiH
- Komisija za koncesije FBiH
- Komisija za vrijednosne papire FBiH
- Komisija za zaštitu životinjske sredine FBiH
- Primorska komora FBiH
- Radio-televizijski FBiH
- Računovačka banka FBiH
- Registrat vrednosnih papira u FBiH
- Regulatorna komisija za električnu energiju u FBiH
- Skladi za zajedničke poslove organa i tijela FBiH
- Ured za reviziju institucija u FBiH
- Zavod za javno administration
- Zavod za turizam i turističku ponudu FBiH
- Zavod za turistički dugovrijednost i recikliranje FBiH
- Zavod za turističku obnovu i turizam, d.o.o. Sarajevo

Ustavni sud FBiH

- rješava sporove između kantona, federalne vlasti, općina i gradova i institucija federalne vlasti
- na prijedlog ovlaštenog predloga, utvrđuje ustavnost prijedloga zakona
- na prijedlog ovlaštenog predloga, utvrđuje da li je ustanak kontona, predloženi zakon ili usvojeni zakon kontona u skladu sa Ustavom FBiH
- na zahtjev ovlaštenog predloga, ocjenjuje da li je federalni propis ili kantonski propis u skladu sa Ustavom FBiH
- zaštita prava no lokalnim samoupravama
- odlučuje o ustanovljenim pitanjima koje predloži Vrhovni sud FBiH ili kantonski sud kada se pojave u postupku
- odlučuje o pitanjima imuniteta

Ustavni sud donosi:

- presude
- rješenja
- mlijenja
- naredbe o primjeni mjeri

Vrhovni sud FBiH

- Najviši žalbeni sud Federacije, nadležnost se uređuje zakonom

Kantonski sudovi

- Nadležnosti utvrđene zakonom, drugostepene nadležnosti u odnosu na općinske sudove i provođenja i stvaranje koje nitu u nadležnosti općinskih sudova datog kantona

- Federalno tužilaštvo i kantonske tužilaštve; nadležnosti su uređene posebnim zakonom

Općinski sudovi

- Mogu se osnovati za područje jedine ili više općina, generalna gradjana i izvršne nadležnosti osim u slučaju previdenih ustanova i zakonom, osim u skladu s zakonom i finansirajući kantonske vlasti

- Sudska policija FBiH
Ovlašteni i organizacijski su uređeni zakonom

the
ime
nition

SETOF
Soil Erosion and TOrrential Flood
Prevention: Curriculum Development at the
Universities of Western Balkan Countries

ŠUMARSTVO FEDERACIJE BIH

2009 - DANAS

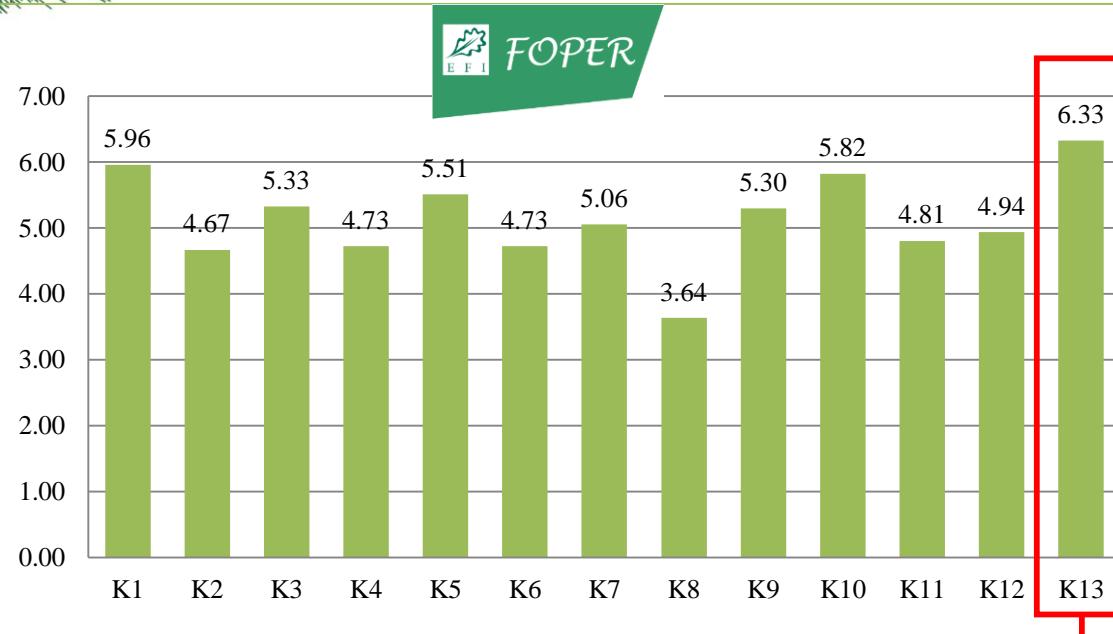
Kantoni

Federacija BiH

Opštine

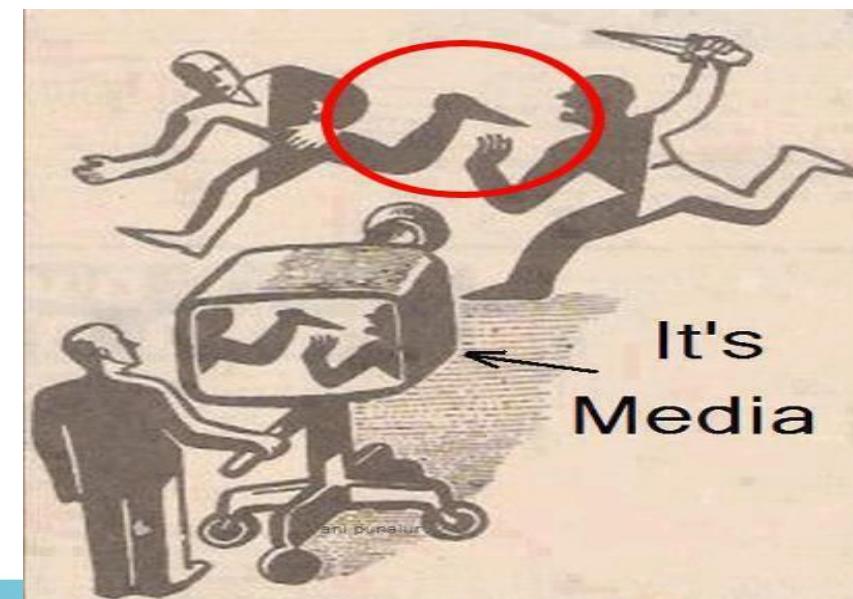

ILEGALNE AKTIVNOSTI U ŠUMARSTVU I IMIDŽ U JAVNOSTI

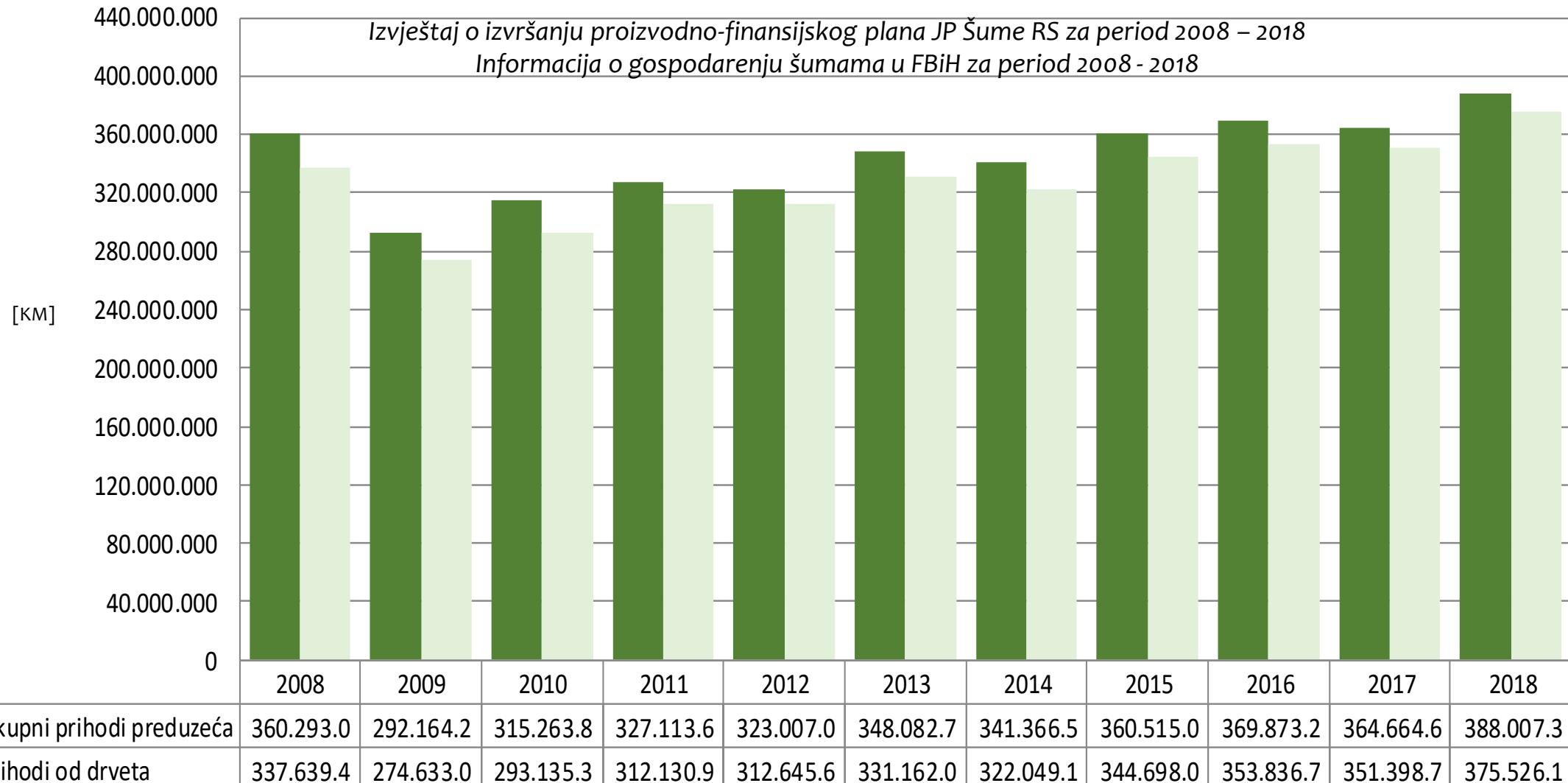

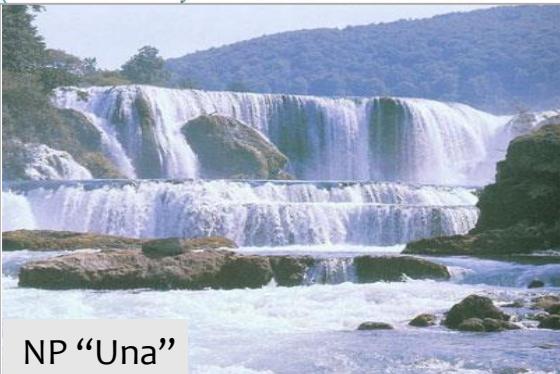
Razlike između važnosti i implementacije komponenti Forest governance-a

K 13: Mjere za prevenciju i borbu protiv korupcije u sektoru šumarstva

DRVO – PRIMARNI PROIZVOD ŠUMARSTVA

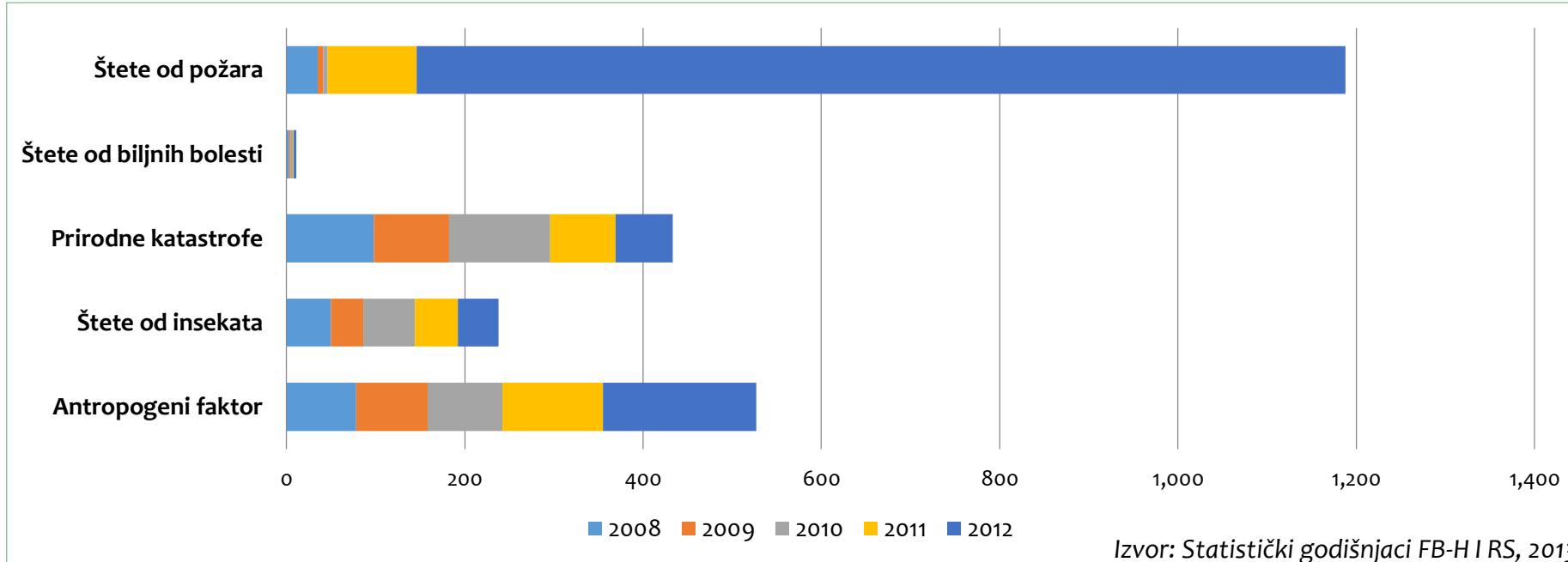
NIZAK STEPEN FORMALNE ZAŠTITE

Površina zaštićenih područja (po IUCN kategorijama) u BiH je 101.346,02 ha što u odnosu na ukupnu površinu iznosi oko **2%**

ZAŠTIĆENO PODRUČJE	KATEGORIJA PO IUCN-u	POVRŠINA U ha
Nacionalni park		
NP Sutjeska	II	17.250
NP Kozara	II	3.494
NP Una	II	19.800
NP Drina	II	6.315
Spomenik prirode		
SP Skakavac	III	1.430,7
SP Prokoško jezero	III	2.225
SP Vrelo Bosne	III	603
SP Tajan	III	4.948,35
Park prirode		
PP Hutovo Blato	V	7.411
PP Blidinje	V	35.800
Zaštićeni pejzaž		
ZP Bijambare	V	367,36
ZP Konjuh	V	8.016,61
UKUPNO		107.661,02

Co-funded by the
Erasmus+ Programme

UGROŽENOST ŠUMSKIH EKOSISTEMA

Izvor: Statistički godišnjaci FB-H I RS, 2013

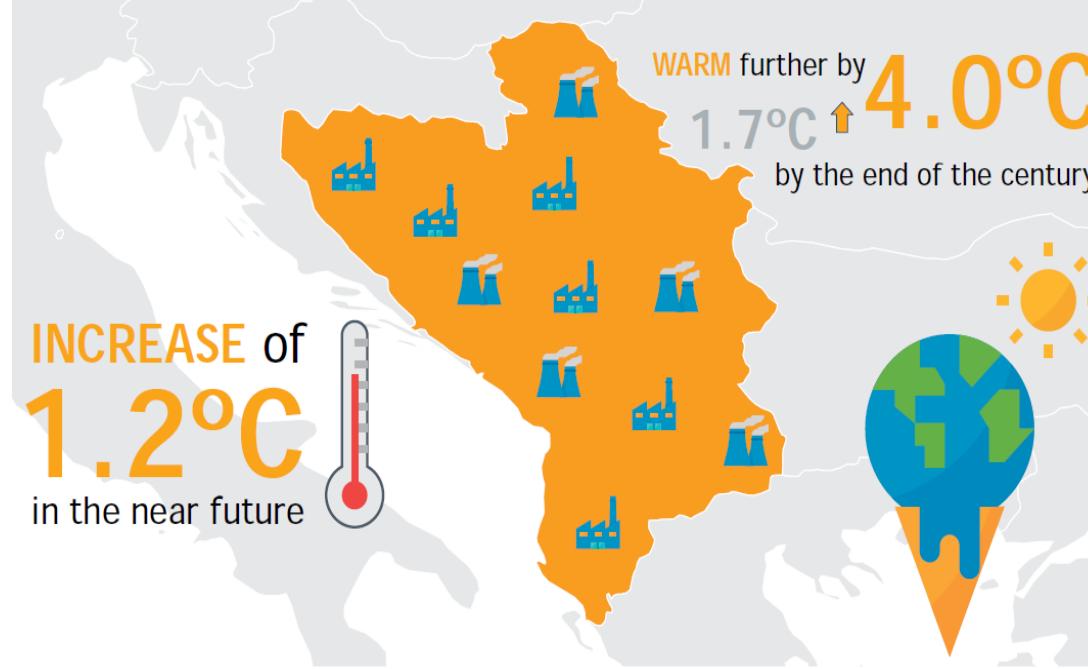
by the
European
Union

KLIMATSKE PROMJENE I ODRŽIVO UPRAVLJANJE ŠUMSKIM EKOSISTEMIMA

SEE2020 SERIES
STUDY ON CLIMATE
CHANGE IN THE
WESTERN BALKANS
REGION

CLIMATE CHANGE

SOCIOLOŠKI IZAZOVI

Siromaštvo i šumarstvo

BDP po stanovniku (2019):

EU: 35.160 USD

Hrvatska: 14.850 USD

Svjetski prosjek: 11.560 USD

Srbija: 7.380 USD

Makedonija: 6.110 USD

Bosna i Hercegovina: 6.020 USD

Albanija: 5.320 USD

Minirana područja

Odlaganje smeća u šumi

Migratori tokovi

Brojke za 2017.

18.564

osoba napustilo FBiH

13.313

osoba napustilo RS

3.500

osoba napustilo Brčko
Distrikt

PERSPEKTIVE BIH ŠUMARSTVA: MULTIFUNKCIONALNO VS. MONOFUNKCIONALNO ŠUMARSTVO PARTICIPIJACIJA VS. DOMINACIJA BIOTEHNIČKOG AUTORITETA

MONOFUNKCIONALNO VS. MULTIFUNKCIONALNO ŠUMARSTVO

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

MONOFUNKCIONALNO VS. MULTIFUNKCIONALNO ŠUMARSTVO

DIVERZITET INTERESA

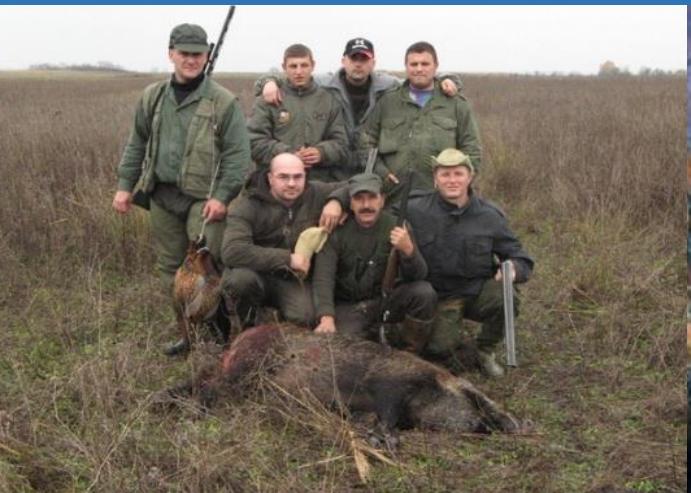

Foto: S. Kunovac

**Soil Erosion and TOrrential Flood
Prevention: Curriculum Development at the
Universities of Western Balkan Countries**

MEĐUSEKTORSKI DIJALOG I PLURALNO ŠUMARSTVO

the
home
union

PREKOGRAÐIČNA SARADNJA U ZAŠTITI PRIRODE: PRIMJER PARTICIPATORNOG I MULTIFUNKCIONALNOG ŠUMARSTVA

Universities of Western Balkan Countries

Staviti pod odgovarajući režim zaštite 15-20% teritorije BiH (NEAP, 2003)

NP Una, BiH

Park prirode Hutovo Blato, BiH

NP Sutjeska, BiH

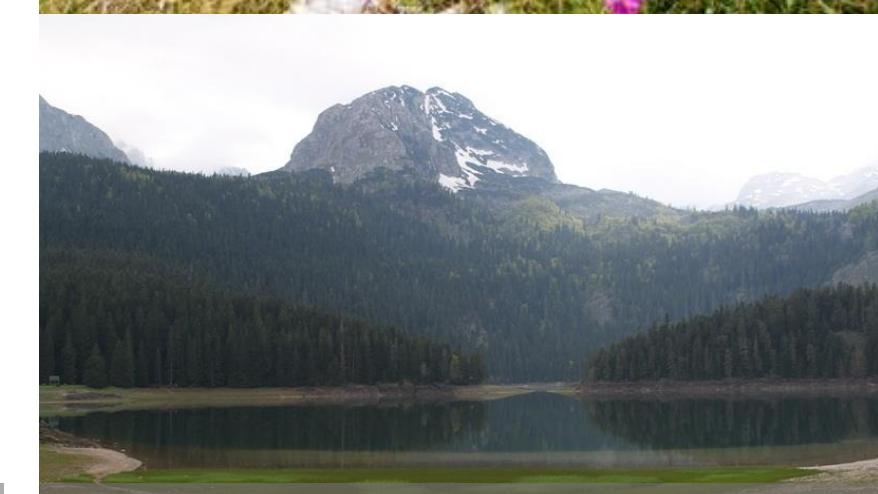
NP Plitvice, Hrvatska

Park prirode Delta Neretve, Hrvatska

NP Durmitor, Crna Gora

ŠUME BOSNE I HERCEGOVINE: ZAJEDNIČKO PRIRODNO NASLJEĐE I DOPRINOS BIH EVROPI

Universities of Western Balkan Countries

Supported by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Stanje vodnih resursa u JIE

- Hidrografske, zemlje/teritorije JIE pripadaju crnomorskemu slivu (Srbija, Kosovo*, BiH, Crna Gora, Makedonija), jadranskom (BiH, Crna Gora, Albanija, Kosovo*) i egejskom (Makedonija, Kosovo*).
- Voda se oslobađa sa površine od 207.831 km², sa godišnjim prosekom padavina od 734 mm (Srbija), 758 mm (Makedonija), 1.250 mm (BiH), 1.485 mm (Albanija), do 1.815 mm (Crna Gora).
- Dostupnost vodnih resursa u tesnoj je vezi sa klimatskim uslovima posebno padavine i temperatura vazduha. Najviše temperature vazduha prelaze 40°C, najniže su ispod -30°C, sa nepravilnom godišnjom raspodelom padavina, koje karakteriše manje od 500 mm u nekim delovima Srbije i Makedonije i više od **4.000** mm u priobalnom području Crne Gore.

- Specifični godišnji oticaj je od **44 l/sec/km²** Crna Gora ima najveće oticanje, a nakon nje Albanija sa preko **30 l/sec/km²**, BiH-**23,4 l/sec/km²**, Makedonija-**7,8 l/sec/km²**, Kosovo*-**11 l/sec/km²** i Srbija-**5,7 l/sec/km²**.
- Na primer, Srbija ima samo **1.500 m³** vode po stanovniku godišnje, dok Crna Gora ima više od **30.000m³** vode po stanovniku godišnje.
- Neravnomjernu raspodelu vode ilustruje i činjenica da se neki dijelovi Makedonije suočavaju sa nestašicom vode ljeti, uprkos činjenici da imaju **4.414 izvora**, od kojih **58 imaju kapacitet veći od 100 l/s**, tri velika prirodna jezera (Ohridsko, Prespansko i Dojransko), **22 veće brane i veštačka jezera** i preko **100 manjih vještačkih jezera**.

